

KIPR

1.5% podatku do OPP – Centrum Analiz Konfederacji Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej

W obliczu rosnących wyzwań finansowych, z którymi mierzy się trzeci sektor w Polsce, Centrum Analiz Konfederacji Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej postanowiło ponownie podjąć temat mechanizmu 1,5% podatku dochodowego, które stanowi narzędzie wsparcia finansowego organizacji pożytku publicznego. Już w 2023 roku analizowaliśmy zmiany legislacyjne związane z wprowadzeniem 1,5% podatku, wydając opracowanie „*Analiza darczynności Polaków: 1,5 mld zł na cele społeczne z odpisu podatkowego*”.

W 2024 roku zorganizowaliśmy konferencję prasową poświęconą tematowi podatków oraz mechanizmowi odpisu 1.5%. Dziś, z perspektywy czasu, pragniemy pogłębić refleksję nad wpływem tego mechanizmu na funkcjonowanie organizacji pozarządowych w Polsce. Przygotowywana analiza ma na celu nie tylko podsumowanie dotychczasowych obserwacji, ale również identyfikację barier i możliwości, jakie niesie ze sobą korzystanie z tego źródła finansowania. Niniejsze opracowanie ma za zadanie dostarczyć wskazówek i rekomendacji, które pomogą w pełniejszym wykorzystaniu tego ważnego instrumentu na rzecz rozwoju sektora obywatelskiego w Polsce.

Koniec roku kalendarzowego to okres o szczególnym znaczeniu zarówno dla podatników, jak i organizacji pożytku publicznego, ze względu na zbliżający się termin rozliczeń podatkowych. W tym czasie podatnicy mają możliwość skorzystania z prawa do przekazania 1,5% swojego podatku dochodowego na rzecz wybranej organizacji, co stanowi ważny element wsparcia finansowego dla sektora pozarządowego. Mechanizm ten, uregulowany w przepisach prawa podatkowego, pełni podwójną funkcję: umożliwia obywatelom aktywny udział w finansowaniu działań społecznie użytecznych, a organizacjom pozwala na pozyskanie środków niezbędnych do realizacji celów statutowych. W związku z tym, w końcówce roku szczególnie istotne staje się przypomnienie o zasadach funkcjonowania tego mechanizmu. Przedstawione opracowanie ma zatem charakter nie tylko podsumowujący, ale również wspierający zarówno organizacje, jak i podatników w świadomym korzystaniu z przewidzianych prawem możliwości, co przekłada się na skuteczniejsze wykorzystanie środków publicznych w sektorze obywatelskim.

Prawo do przekazania 1,5% podatku przysługuje wszystkim podatnikom, którzy w danym roku podatkowym osiągają przychody podlegające opodatkowaniu i które nie są zwolnione z opodatkowania. Z możliwości tej mogą skorzystać osoby fizyczne rozliczające swoje dochody według różnych form opodatkowania przewidzianych w przepisach.

KIPR

Dotyczy to podatników rozliczających się na zasadach ogólnych według skali podatkowej, niezależnie od źródła przychodów, takich jak umowy o pracę, umowy zlecenia, prawa autorskie, zbycie akcji czy inne źródła. Mechanizm ten obejmuje również osoby korzystające z podatku liniowego, będącego popularną formą opodatkowania wśród przedsiębiorców, a także podatników rozliczających się ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych. Uprawnienie to przysługuje również podatnikom osiągającym przychody z tytułu zbycia nieruchomości, kapitałów pieniężnych czy praw majątkowych, zgodnie z przepisami ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych. Dzięki tej szerokiej regulacji każdy podatnik, niezależnie od formy opodatkowania, ma możliwość wsparcia wybranej organizacji pożytku publicznego, co czyni ten mechanizm istotnym narzędziem solidarności społecznej i finansowania działań społecznie użytecznych¹.

Warto również przywołać kontekst historyczny, który pozwoli lepiej zrozumieć ewolucję mechanizmu wsparcia organizacji pożytku publicznego w Polsce. Początkowo podatnicy mogli przekazywać 1% swojego podatku dochodowego na rzecz wybranej organizacji. Mechanizm ten przez lata stał się źródłem finansowania trzeciego sektora. Jednak w 2023 roku wprowadzono istotną zmianę, podnosząc ten wskaźnik do 1,5%. Decyzja ta była odpowiedzią na rosnące potrzeby organizacji, ale także na obniżenie wpływów podatkowych do budżetu państwa. Aby złagodzić negatywny wpływ tych zmian na finansowanie organizacji pozarządowych, zwiększono wskaźnik przekazywanego podatku, umożliwiając organizacjom pozyskanie wyższych kwot. Tym samym wzmocniono znaczenie tego mechanizmu jako narzędzia wsparcia NGO, jednocześnie dając podatnikom większą rolę w kreowaniu pomocy dla działań społecznie użytecznych.

Jak wynika z danych opublikowanych przez Ministerstwo Finansów w 2024 roku Polacy przekazali organizacjom pożytku publicznego 1,9 miliarda złotych z tytułu 1,5% swojego podatku dochodowego za poprzedni rok. Pomoc trafiła od 14,8 miliona podatników, co stanowi spadek o 2,1 miliona osób w porównaniu do roku wcześniejszego. Mimo mniejszej liczby darczyńców, łączna suma była wyższa o 24% w porównaniu do 2023 roku. Średnia kwota, jaką przekazał pojedynczy podatnik, wyniosła 128 zł, co oznacza wzrost o 7 zł w stosunku do roku poprzedniego. Wsparcie to miało znaczenie dla wielu organizacji, które mogły dzięki niemu kontynuować swoją działalność.

Wśród organizacji, które otrzymały największe kwoty, znalazły się:

1. **Fundacja Dzieciom „Zdążyć z Pomocą”** - ponad 334,5 miliona złotych,
2. **Fundacja Siepomaga** - ponad 136 milionów złotych,

¹ <https://www.pit.pl/1procent/>

KIPR

3. **Fundacja Avalon** - ponad 95 milionów złotych,
4. **Fundacja Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „Słoneczko”** - ponad 80 milionów złotych,
5. **Fundacja Serce dla Maluszka** – ponad 72 miliony złotych.

Warto również nadmienić, iż w 2024 roku, największe kwoty z tytułu 1,5% podatku na rzecz organizacji pożytku publicznego zostały przekazane przez mieszkańców województwa mazowieckiego, którzy wsparli OPP kwotą 454,8 miliona złotych, co stanowi aż 23,9% całkowitej sumy. Kolejne miejsca zajmują województwa: Śląskie z kwotą 220,2 miliona złotych (11,6%), Dolnośląskie, które przekazało 160,6 miliona złotych (8,5%), oraz Małopolskie, gdzie darowizny wyniosły 179,2 miliona złotych (9,4%). Mimo że mieszkańcy różnych województw przekazali znaczne kwoty, to właśnie te regiony wyróżniły się największą hojnością.²

Centrum Analiz Konfederacji Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej uważa mechanizm przekazywania 1,5% podatku dochodowego na rzecz organizacji pożytku publicznego za wyjątkowo wartościowe i skuteczne rozwiązanie w polskim systemie podatkowym. Przede wszystkim, przekazywanie 1,5% podatku jest prostym, przejrzystym i niskokosztowym mechanizmem, który pozwala obywatelom na realne zaangażowanie w finansowanie trzeciego sektora. Odbywa się w ramach zwykłego rozliczenia rocznego, nie wiąże się z koniecznością ponoszenia dodatkowych kosztów przez podatników. Dzięki temu, obywatel ma możliwość wyboru, na rzecz której organizacji chce przeznaczyć część swojego podatku, co wzmacnia poczucie współodpowiedzialności za działania podejmowane przez organizacje pożytku publicznego. Takie rozwiązanie buduje także społeczną świadomość i aktywność obywatelską, ponieważ pozwala na bezpośrednie uczestnictwo w kierowaniu środków publicznych na cele pożytku społecznego.

Aby przekazać 1,5% podatku, należy w deklaracji podatkowej uzupełnić dwa kluczowe pola: numer KRS organizacji oraz kwotę, która nie może przekroczyć 1,5% rocznego podatku.

Ważne jest, aby poprawnie podać numer KRS organizacji, ponieważ błędne dane mogą spowodować, że środki nie trafią do wybranej organizacji, a korekta tych danych może być niemożliwa. Zmieniły się również przepisy dla emerytów i rencistów. Jeśli emeryt lub rencista chce

---

²Ministerstwo Finansów, Departament Podatków Dochodowych, „Informacja dotycząca kwot 1,5% należnego podatku dochodowego od osób fizycznych przekazanych organizacjom pożytku publicznego w 2024 roku (z rozliczenia za 2023 rok)”, Warszawa, 2024 r., <https://www.gov.pl/web/finanse/1-5-procent-podatku-dla-opp>

KIPR

przekazać 1,5% podatku na rzecz OPP, nie musi składać dodatkowego wniosku. Wystarczy, że we wcześniejszych latach wypełnił odpowiednie formularze PIT-37, PIT-36 lub PIT-OP, a organ podatkowy przekaze kwotę w wysokości 1,5% podatku na rzecz wybranej organizacji, której dane zostały wskazane w PIT-40A. Podatnik może także wyrazić zgodę na przekazanie swoich danych osobowych organizacji pożytku publicznego. W takim przypadku organy skarbowe prześlą do organizacji informacje, takie jak imię, nazwisko, adres, a także wysokość przekazanej kwoty i cel, na który zostanie ona przeznaczona. Jeśli podatnik chce pozostać anonimowy, nie musi zgadzać się na przekazanie swoich danych, a mimo to może przekazać 1,5% podatku.

Ważnym aspektem jest także rola organizacji pożytku publicznego, które dzięki tym środkom mogą skutecznie realizować swoje cele, nierzadko wpływając na poprawę jakości życia osób znajdujących się w trudnej sytuacji społecznej, zdrowotnej czy materialnej. Przekazanie 1,5% podatku pozwala im na realizację szerokiego wachlarza projektów, które mają istotne znaczenie dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, ochrony zdrowia, edukacji czy środowiska.

Z perspektywy ekonomicznej, Centrum Analiz KIPR zwraca uwagę na to, że przekazywanie 1,5% podatku jest rozwiązaniem efektywnym również z administracyjnego punktu widzenia. Koszty związane z obsługą tego mechanizmu są minimalne, ponieważ przekazywanie środków odbywa się w ramach obowiązkowego rozliczenia rocznego podatków, co nie generuje dodatkowych obciążeń administracyjnych ani dla podatników, ani dla organów skarbowych.

Dodatkowo, należy zauważyć, że system ten sprzyja większej przejrzystości w wykorzystywaniu publicznych środków. Organizacje pożytku publicznego, które otrzymują te środki, są zobowiązane do składania sprawozdań z wydatkowania funduszy, co pozwala na skuteczne monitorowanie i kontrolowanie tego procesu. Taka transparentność zapewnia, że środki trafiają do organizacji, które rzeczywiście realizują cele zgodne z potrzebami społecznymi.

Podsumowując, analiza mechanizmu przekazywania 1,5% podatku dochodowego na rzecz organizacji pożytku publicznego, przeprowadzona przez Centrum Analiz Konfederacji Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej, jednoznacznie wskazuje na jego ogromne znaczenie jako narzędzia wspierającego rozwój sektora pozarządowego w Polsce. Mechanizm ten nie tylko daje obywatelom możliwość aktywnego uczestnictwa w finansowaniu działań społecznie użytecznych, ale także przyczynia się do wzrostu świadomości obywatelskiej i wzmacnia poczucie współodpowiedzialności za dobro wspólne.

Z perspektywy organizacji pożytku publicznego, 1,5% podatku stanowi cenne źródło finansowania, które pozwala na realizację szerokiego zakresu projektów mających istotne znaczenie

KIPR

dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, ochrony zdrowia, edukacji, kultury, czy środowiska. Ponadto, mechanizm ten charakteryzuje się minimalnymi kosztami administracyjnymi, ponieważ odbywa się w ramach standardowego rozliczenia rocznego podatków, co czyni go niezwykle efektywnym narzędziem.

Z danych za 2024 rok wynika, że Polacy są coraz bardziej świadomi i zaangażowani w przekazywanie części swoich podatków na rzecz organizacji pożytku publicznego. Choć liczba darczyńców zmniejszyła się, to jednak łączna kwota przekazywana na organizacje wzrosła o 24% w porównaniu do poprzedniego roku. To dowód na to, że Polacy potrafią docenić wartość wspierania działań społecznych, mimo rosnących trudności gospodarczych. Również największe województwa, takie jak mazowieckie, Śląskie, Dolnośląskie i Małopolskie, wyróżniły się hojnością, przekazując znaczne kwoty na rzecz organizacji.

Zmiany wprowadzone w 2023 roku, zwiększające wysokość przekazywanego podatku z 1% do 1,5%, stanowią odpowiedź na rosnące potrzeby organizacji pozarządowych, dając im możliwość pozyskania większych środków na działalność. Dodatkowo, system ten sprzyja większej transparentności i kontroli nad wydatkowaniem publicznych funduszy, co zapewnia skuteczne wykorzystanie środków na cele społeczne.

W świetle powyższych faktów, Centrum Analiz KIPR uznaje mechanizm 1,5% podatku dochodowego za istotne narzędzie wsparcia sektora pozarządowego w Polsce. Jego prostota, przejrzystość, efektywność oraz możliwość zaangażowania obywateli w proces finansowania działań pożytku publicznego sprawiają, że jest to jeden z najważniejszych elementów systemu podatkowego, który wspiera rozwój społeczeństwa obywatelskiego i budowanie solidarności społecznej. Aby w pełni wykorzystać potencjał tego mechanizmu, konieczne jest jednak dalsze edukowanie obywateli na temat jego działania oraz wspieranie organizacji w skutecznym pozyskiwaniu środków z tego źródła.